

סא

פרוטוקול מס' 1/32
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' ה' בתמוז תשי"ד - 6.7.54
בשעה 11.00

השתתפו:

חברי הוועדה:

- ש. פרלסטין - היו"ר
- י. אורי
- מ. וילנר
- ע. מימון
- מ. חזני
- י. ניצני

מוזמנים:

- מר זבני - מטעם משרד האוצר
- מר עילם - מטעם משרד העבודה
- מר גולדין-מטעם משרד התחבורה
- מר קורנפלד-מטעם משרד התחבורה
- מר קהרי - מטעם משרד הסעד
- גב' שכטר - מטעם משרד הסעד
- מר אטלס - מטעם משרד הבטחון
- מר ניב - מטעם משרד החנוך
- מר וירגין - מטעם משרד המסחר והתעשייה

י"ד

סדר-היום:

המסך הדיון בעניני צפת.

היו"ר ש. פרלסטין:

בהעדרו של היו"ר הקבוע, מר בנטוב, אני פותח את הישיבה.

הישיבה מוקדמת להמסך הבירור בעניני צפת. מר חזני העלה את השאלה על סדר יומה של הוועדה, והוועדה החליטה לסמוע את נציגי עיריית צפת, מועצת הפועלים וגופים אחרים הפועלים בצפת. ולאור טענותיהם ותביעותיהם, החליטה הוועדה להזמין את נציגי המסרדים הנוגעים בכך. בישיבה האחרונה שמענו את נציגי המסרדים שיש להם נגיע בבטחון חקלאיות ולישיבה זו הזמנו את נציגי המסרדים: בטחון, אוצר, תחבורה, מסחר ותעשייה, חנוך, רשות הפיתוח וסעד.

אני מציע שתחילה נשמע את נציגי משרד הבטחון שאליו הופנו שתי תביעות: הכוונת הזמנות מטעם משרד הבטחון לתעשיית צפת והקמת בי"ס לקצינים בצפת.

מר אטלס: על ענין בי"ס לקצינים לא אוכל לענות, כי לא נמסר לי שאצטרך לענות עליו.

מה שבוגע להכרזת הזמנות לתעשיית צפת, מסדר הבטחון מצווה לקנות ולייצר את הטוב ביותר והזול ביותר, במקרה זה של צפת, איננו יכולים להגיע לסניהם גם יחד. עד כמה שידוע לי על המפעלים הקיימים בצפת, מפעל אחד סמיצר פרימוסים, "אסתם", אחר אנו עובדים. מפעל זה סמיצר פרימוסים ופרזול בנין. פרזול בנין איננו מזמינים, כי זה סנתיים סמיצרו זקוקים לו.

אשר לפרימוסים, הרי הייצור הוא טוב והמחיר מתקבל על הדעת. בטנה שחלפה הזמנו 500 פרימוסים מספר 5, ולפני חודש ימים טוב הזמנו חלקי חלוף לפרימוסים ב-2000 לירות וראשים לפרימוסים ב-700 לירות. צריכת פרימוסים לכוחות הבטחון אינה גדולה, כך סמיצרו יכולים להחזיק את בית החרושת. אבל כמה שאנו צריכים, אנו מזמינים בצפת.

קיימים בצפת בני ביתי חרושת למתקנים - האחד

"סחל" שהוא סניף של "עליה" והסני "סירון". "סחל" סמיצרו מתקנים וחלבה, יצור החלבה הוא טוב מאד וסקם קונה את החלבה. המתקנים אינם עומדים על הגובה. כך סקנינו בעבר אבל אנו דורשים מהמפעל סייטיב את הייצור, אחרת לא נוכל לקנות. "סירון" רק עכשו הגיש את הצעותיו ואנו בודקים אותן. יתכן שנקנה סהו, אבל לא בכמויות גדולות.

ייסנום מפעל לאטריות ופתייתים "כנרת". הגטנו להם הצעה סייביטו מחיר עבור פתייתים ואטריות בכמות של 20 טון. ההצעה של צפת היתה 68 לירות הטובה לעומת 48 לירות של "לחטנו". ברור שמסרנו את ההזמנה לעפולה ולא לצפת.

נוסף לכך אנו קונים חמר לבנין ממחצבי אבן וסיד בכמויות קטנות, כי איננו בונים סם.

אין לנו כל התנגדות, במידה שצפת תוכל לספק את הטיב והמחירים, להזמין כל דבר סמיצרו סם, כי אנו מזמינים במקומות יותר רחוקים מאשר צפת, במדה ובכפר הנטיא, אם כי הפיקוח עולה לנו ביותר, כי על כל ייצור אנו מפקחים.

היו"ר ש. פרלסטין: ומה ביחס לבית החרושת לסבון דקל?

מר אשלים: אנו מזמינים סבון על פי מכרזים, ולפי המחיר הנמוך ביותר אנו מבצעים את ההזמנה.

היו"ר ש. פרלסטין: אין די בזה סמיצרום ספלים לרעה את צפת. אני שואל: האם אינכם צריכים להעדיף את צפת, כמובן אם ההפרטים אינם גדולים, על פני מקומות אחרים?

מר אשלים: לא, כי בתקציב מסדר הבטחון אפן כל טובסידיות לייצור. לכן אם הוא מקבל הזמנה יותר זולה ממקום אחר, הוא חייב למסור זאת למקום אחר. אם האפרטים קטנים, אנו מזכנים למסור זכות קדימה לצפת.

היו"ר ש. פרלסטין: השאלות הבאות מופנות לנציג מסדר האוצר. אחת הדרישות של נציגי צפת היתה סתן אסראי זול וכיסוי הפרטי מחירי ההובלה.

מר זבני: אחרי היסיבה הראשונה טבה השתתפתי וסטעתי את הדרישות והמסאלות של נציגי צפת, באתי לסר האוצר ומסרתי לו דו"ח מפורט על היסיבה, וסר האוצר הטיל עלי לספל בכל ענין קונקרטי שאפשר למסס אותו כדי לתת תשובה למסאלות צפת.

לי היה הרוסם שאחד הסברים החסדים בצפת, זה מוסד סיפעיל את הדברים. ואחת המסאלות של נציגי צפת היתה, להחיות את החברה

לפיתוח צפת, גם אני וגם סר האוצר חושבים שזו צריכה להיות אחת הפעולות הראשונות, ליצור איזה גוף מאפשר עליו להפנות הצעות, והוא יבוא למוסדות המתאימים ויטמט אותה.

היתה עוד טענה שדברה מאד ללבנו של האוצר, וזה הקמת בית חד, והטענה היא רק למצוא את הגוף שירצה לעשות זאת, על כל פנים, האוצר מוכן לתת סעד גם לענין זה.

בענין האשראי, קבעתי ליוזם ססי זה פגישה עם אנשי הבנק הלאומי כדי לנסוע לצפת ולראות במקום מה הם הגופים הטעונים בכך, מה הם צריכים ולא יזו מטרה.

אני רוצה למסוד לחברי הועדה, שיטנו איש אחד בחיפה שער עכשו הצליח לעשות משהו בארץ, וכאשר עוררתי אותו לכך, הוא אמר כי הוא מוכן, לפי קריאת האוצר, לארגן בצפת תעשייה של חלקי חלוף הדרושים לתעשייה שלו. אני הזמנתי ליוזם ססי גם את סגן החברה למלאכה, שמתפקדה לעזור לבעלי המלאכה, כדי שיראה במקום באיזה מידה אפשר לעודד את בעלי המלאכה בצפת וגם לשמט להם מסווק.

יכול להיות שאילו יכולנו להכיר בכמה מפעלים כמפעלים מאושרים, זה היה נותן להם פיצוי והיו יכולים לעמוד בהתחרות מחירים עם התעשייה בתל-אביב, על ידי כך שהיינו נותנים להם אשראי זול יותר ומסחררים אותם מכמה ססיה שאינם מוטלים על מפעלים מאושרים. אבל על זה אי אפשר לדבר באופן סתמי, צריך לדעת על איזה מפעלים מדובר.

היו"ר ס. פרלסטין: אני סביח, והועדה מקבלת ברצון את הודעת נציג מסרד האוצר בקשר לפעולות שהוא מוכן לעשות למען החייאת התעשייה בצפת. אבל כאן יש עוד בעיה, השוואת מחיר המחירים ומחיר החשמל על ידי קרן השוואה, כפי שהמלצנו לגבי ירוטלים בזמנו.

מר זגבי: אנין החסטל שייך למסרד הפיתוח. אני יכול באופן אישי להביד, שאם יקבעו מחיר אחיד לגבי ירוטלים, זה יחול גם על צפת.

היו"ר ס. פרלסטין: נעתה נשמע את נציג מסרד העבודה.

מר עילם: לא הייתי ביטיבות הקודמות, אבל קראתי את הפרוטוקולים, וכל שדובר מצד אנשי צפת מוכר לי מלפני הדבה שנים, אותן הבעיות, אותן התופעות ואותן הדרישות.

אינני סבור שיש טעם להחיות את החברה לפיתוח צפת, עם קום הסדינה הוחלט לחסל את החברה. באופן פורמלי היא לא חוסלה כי היו לה התחייבויות. גם היום סדי סבה מוצאה החברה מאזן, אבל ביסוד החברה אינה קיימת. החברה הוקמה על ידי גופים שהיו אז גופים איחידים שיכלו לפעול בשטח זה - הסוכנות הירדית, הקק"ל וההסתדרות. והון החברה היה בשעתו די מכובד וצורך מ-3 המקורות, תחילה בסכומים שונים ובהמשך התקדמו המוסדות הלאומיים על פני ההסתדרות.

הסקעות החברה, חלקן היה ברור מלכתחילה שאין להן סיכוי לחזור, אם כי באופן פורמלי צריכות היו לחזור. הסקעות החברה כהפניית חסטל לצפת, היו צריכות להתכסות על ידי העיריה בהדרגה, אבל שום דבר לא כוסה.

מר זגבי: כמה תושבים היו אז בצפת?

מר עילם: 1700 תושבים וקפת היתה אז בקו של ירידה מתמדת.

אחרי מאורעות 1929 הוקם בנין גדול בצפת לצורך תעסיות. קרן העזרה בזמנו סכרה אותו לאנשים פרטיים והחברה לפיתוח צפת רכשה אותו ממנה, וסם שוכנו מספר מפעלים: אסתם, מפעל אריגה ומלאכת מחסבת, ועוד כמה מפעלים. באחרונה נשאר ברכוש החברה רק הבנין הזה. כל יתר האמצעים אין להם אחיזה במציאות.

האנשים שעמדו בראש החברה - פרט לרמז ז"ל - עומדים כיום בראש עניינים אחרים.

היו"ר ש. פרלסטין: מי הם?

מר עילם: גבנות, ס. אוסיטקין, ד. הורביץ, ליפטיץ, פרלסון אנוכי ועוד כמה אנשים שכולנו התפזרנו בטסחים שונים.

בשנת 1950 הגיעו למסקנה שאין טעם יותר לקיים את החברה. בתקופת המנדט הוקמו מספר חברות לפיתוח מקומות שונים, וכולם התחילו עם קום המדינה, כי ההנחה הייתה שעכשו יש שלטון יהודי ואין סום סיבה שהגוף המוניציפלי לא יטפל בעניינים אלה. אבל בהמשך הזמן התברר שהגוף המוניציפלי הוא מכשיר שאי אפשר באמצעותו לעשות זאת.

אם מותר לי להגיד, ותיקי צפת הם הגוף הטכטיל של צפת. יש קבוצת אנשים בצפת, בעלי זכות גדולה, שלא עזבו אותה ויוטבים בה ומעוררים בה, אבל כל פעולה הם הכטילו. בטעתו התנהל סום על הקמת מפעלי יהלומים בצפת, והיו מעורבים בזה אנשי צפת. לבסוף את הטפעל הם הקימו בנחיה ולא בצפת. בכל סום על רכיטת קרקעות בטעתו, הם הופיעו ותפסו את הדבר. אפילו אות בנין דאינו צורך לגאול מידם בתשלום רווח, באותו זמן הוגן מאד.

האמת היא שהעיריה הוא גוף הימפוטבטי, ולא כזה שהיא בלתי מככרת, אלא שפועלים בה גורמים בעלי אינטרס הפוך מפיתוח. לסל, ענין הקייט, יכול לפרנט את צפת במידה רצינית, אך זה אינו ממלא אותו תפקיד. כי כמה אנשים צפתיים ותיקים מעורבים בזה, ומנצלים את האנשים הבאים לסם, עד כדי כך שאיט שנמע למלון פלוני הקיץ, אינו נוסע יותר. ולכן העונה היא קצרה, רק חדסיים בו בזמן שהיא יכולה להמטך 5-7 חדסיים. העיריה, סאז שהיא קיימת בתור עיריה עם סמכויות, אינה עושה סום דבר שעושה מקום אחר לקידום הקייט, פרט לזה שלוקחת את האחוזים של ההיטלים על הקייטנים. אמנם ראט העיר עשה סטהו כדי לעודד בתחום האמנותי, אבל פרט לזה אין סום דבר שאפשר לזקוף לזכות העיריה.

כלומר, האמת היא שאין גוף בעיר, גוף סוסטך שאפשר להטען עליו ולהפיק ממנו איזו שהיא מטרה, אלא בה במידה שנעשה סטהו כמבטה לפיתוח העיר, הדבר נכטל על ידי סנדנציות ואינטרסים. אינני רוצה לקרוא בטמות. קראתי בטם ראט העיר רק בחלק הקאוי לסבח, אבל לא זה המקום לציין סי הם אנשים אלה.

מכאן היה הגיוני לומר, שהגיע הזמן להחיות את החברה או להקים חברה. אבל לי נדמה שאם הוקם חברה היא תהיה כמנהג החברה תקודטת בהבדל זה, סאז המוסדות הלאומיים וההסתדרות הסקיעו כסף, היום תצטרך המטטלה להטקיע את מלוא הכסף הדרוש. ואז השאלה היא, אם לא יותר נכון להקיף גוף שנמצא בפיקוח יטיר של המטטלה. ומודרך על ידי המטטלה, שבאמצעותו ייעשה הדבר. ברור לי שבתנאי היום אין גם לקנות להסתתפות הקק"ל בכסף, אין גם לקנות להסתתפות הסוכנות היהודית. אינני יכול להגיד אותו דבר מצד ההסתדרות, אבל באופן רציני, לפי המושגים הכספיים של היום, אינני סקוה לדבר רציני. אם להקים גוף כזה, אין להקים אותו בהשען על אנשי המקום כי הם לא יתרמו סום דבר, ולהקים אותו על מוסדות צבור, לא ברור לי אם אפשר. בכדי להחיות את צפת, נדמה לי שיש יותר ענין בהקמת גוף בינסטרדי, שיהיה מורכב מהמסרדים: תעטיה, בטחון, האוצר, העבודה ומסרד החקלאות. גוף זה יכין הצעות, יטפל וידאג ויטתדל לנצל, מתוך יחס אוהד ומיוחד, אמצעיים כלליים שמוקדטים למטרות מסויכות, כדי שבעין טובה יותר יוקדשו לצפת.

אולם בין אם יקום גוף מטרדי בקשר לצפת, ובין אם לא, עם גמר הדיון בתקציב הפיתוח, קרוב לודאי שיהיה בידי מטרד העבודה איזה סכום לקידום התעסוקה וקליטת פועלים בתעשייה, והאמצעים הללו יעמדו לרשותו ולרשות מטרד המסחר והתעשייה ומטרד האוצר, וכמובן, סכלפי צפת יהיה טעם לראות זאת כענין הזכאי לעדיפות.

מכל מקום נראה לי, שגוף בינמטרדי יוכל להפנות לצד זה אמצעים, וכבר ענין בית הבד שקלנו אותו לפני כשבועיים מחברת מטעי האומה, והחלטנו בית היתר לקחת את כל המטעים שעדיין אינם ברשות מטעי האוצר באיזור לרשות החברה, כדי להרבות את העבודה בעבוד מטעים וכחוצאה מכך יוקם בית בד לעצירת שמן מזיתים אלה.

נדמה לי שאין פה מקום לדון על דברים מיוחדים או מחשבות מיוחדות לגבי התעשייה, אם יקום גוף בינמטרדי או אם יוחלט להחיות את החברה לפיתוח צפת.

הנקודה האחרונה - שאלות התעסוקה בצפת. אני רואה, וזה עלול להיות בגדר האפשרי, שאפשר יהיה במידת מה להכריא את צפת בכוח התעסוקה הקיימת, המתחזקת ומתחדשת, בעזרת רגט פה וסם, אך בעיקר זו תעסוקה חקלאית. אין כל תקווה לחשוב, אלא אם תבוא תעשייה מהירה לצפת, שתוסיף צפת הנזקקים לעבודה, יכולים לקבץ בצפת ולעבוד בתחומי העיר. פעולי באר טבע, למשל, יוצאים לעבודה במרחבי הנגב, וכך מתפתחת באר טבע. אותו דבר בחלסה ובית שאן הקיימות על רדיוס חקלאי גדול.

הבראתה של צפת יכולה להבוא, ולא סן הנמנע שתבוא, בכוח הטרסת אנשים בעבודות חקלאות מובהקות יותר ומובהקות פחות,

וכאן הנקודה האחרונה לגבי סיכון. בצפת נבנו כמה מאות יחידות סיכון. היינו מוסיפים לבנות בצפת, אילו היה בסביל מי. שאלת סיכוי ההריסות זה מאותם הנושאים הנזכרים שעיריית צפת תוכל להאחז בהם. בטעמי, לפני כמה שנים, התאמת עם העירייה שייסמנו את כל הבתים הטעונים הריסה, ויעמידו לרשות העירייה את האמצעים להריסה, וכמספר הבתים המסומנים להריסה, נבנה סיכון כדי שיתן תשובה לאנשים. טום דבר לא זו. הותאם עם האפוסטרופוס שלא יחוס על הריסת מספר הבתים, ובטעה שבמקומות אחרים ניצלו את הדבר, עיריית צפת לא עשתה ולא כלום.

מכל מקום לא נראית שום סיבה גם היום, אני רק אצטרך לסנות את הנירסה לגבי זאת, במקום לוטר לעירייה: מעמידים לרשותם אפטרות לעשות זאת, צריך יהיה לדרוש מגוף מסלתי מוסמך לערוך סקר נכון ולקבוע זאת בתיאום בין רשות הפיתוח, מטרד העבודה ומטרד הפנים. אולי נצטרך לדאוג לכך שנעצמנו בהרוס כי בעצמנו נבנה, ועל ידי כך יבוא תיקון לענין.

היו"ר ש. פרלסטין: כל מה שאתה אומר עומד בסתירה לדברי ראש העיר. אולם כאן נתעוררת גם בעיית הכבישים המוזנחים.

מר עילם: כבישי העיר זה ענינה של העירייה.

היו"ר ש. פרלסטין: הם טוענים שיש רק כביש כניסה ויציאה אחד, והם רוצים שישלל כביש סקביל.

מר עילם: נקודה זו אין לי אחיזה. אשר לכבישים פנימיים בעיר, במידה שהיו בידי מטרד העבודה אמצעים מתקציב הפיתוח לרשויות מקומיות, הם קבלו אמצעים לסם שיפור הכבישים בעיר. כיום הלואות לפיתוח עירוני הועברו למטרד הפנים. אשר לכביש יציאה וכניסה נוסף, אין בו כל צורך. זה כביש שבזמנו צריך היה לעלות מאות אלפי לירות וכיום אני מעריך אותו בלמעלה מחצי מליון לירות, ולאיש אין צורך בו. לעומת זאת הרחבנו את הכביש הגדול לצפת, וזה מקדם את העיר והגייסה לעיר.

היו"ר ש. פרלסטין:

ועתה נשמע את נציב משרד המסחר והתעשייה, טאליו הופנו כמה דרישות על ידי נציגי צפת, ביניהן: הכוונת הזמנות ממסללות ומתן עדיפות לתעשיית צפת, מחירי ההובלה לצפת וקרן השוואה כדי שיוכלו לעמוד בהתחרות עם בעלי התעשייה בספלה, ומתן עידוד להקמת מפעלים חדשים, ובראש וראשונה תעשייה זעירה,

מר וירגין:

אשר לסאלה הראשונה של מתן עדיפות במסירות הזמנות ממסללות לתעשיית צפת, אינני יודע מה נשאר מתעשיית צפת, אבל משרד המסחר והתעשייה אינו מסתייך לקבוצת המסרדיים המטללתיים המוסריים הזמנות. כך שמכאן זה הדרישה מופנית לא למשרד הזכויות.

בנוגע למתן סובסידיות להוזלת מחירי ההובלה, עשינו זאת עד כמה שידוע לי פעם אחת בקשר לייצור סבון. דבריה כאלה אפשריים מזמן לזמן, אבל לבסס תעשייה על מתן סובסידיות מסוג זה, מסופקני אם זה ניתן לבצוע.

מה שנוגע להכוונת תעשייה לצפת, קשה להגיד עד כמה המסללה יש לה בכלל אפשרות להטפיע על איתור התעשייה. אנו נתקלים באותו קוטי בקשר לירוסלים. תעשייה זעירה, תעשייה ביתית אשר שקוקה לתעשיות עזר מסביבה לה, תעשייה קזאת קשה להקים במרחקים גדולים מהמרכזים התעשייתיים. לעומת זאת יתכן שבצפת קיימת אפשרות של תעשייה מקומית המסתבת על חפרי גלם חקלאיים, כצנן, מחצבים, בית בד ויקב. אולם גם ביחס לייזן יש בעיה, אם החקלאות תזליח לייצר זן ענבים מיוחד צפתי, ברור שאפשר לעשות זאת, אבל אם זה יהיה אותו יין שמקבלים מכרון או כראשון לציון, אין לזה עוד רב.

לעומת זאת אני חושש שיש סדה פעולה רחב

לתעשיית טייט.

בצפת אין מבן טובה.

מר עילם:

היו"ר ש. פרלסטין: נציגי צפת טעיעים להקים בצפת, מפעל לקרמיקה, שחמר הגלם נמצא בהר כנען, מפעלים לתוצרת בית, ביח"ר לסימורי ירקות, ביח"ר לסיגריות, ויהלומים.

מר וירגין:

מה שנוגע לקרמיקה, אינני יודע מה טיב החמר הנמצא במקום. אם זה חרסית רגילה שממנה אפשר ליצר לבנים שרופות, בדרך כלל לבנה זו אין להובילה ממרחקים גדולים. אך אם לעומת זאת יש חמר שאפשר לעשות ממנו כלים פורסיים, יש לזה מקום, אם כי יש כאן שאלה נוספת, כי אם זה יתבסס על יצוא לספלה, דמי ההובלה יהיו כה יקרים שהוא לא יוכל להתקיים.

מה שנוגע ליהלומים, זה תלוי בשוק העולמי

כי המכסה שמקבלת ישראל מהסנדיקט בבינלאומי היא מכסה קבועה, ועל כן אין פה שאלה של הקמת מוסד נוסף, אלא יש לשכנע מישהו להעביר את המפעל מנתניה או תל-אביב לצפת.

אשר לתעשיית הצינורות, אין זה מקובל באף מקום בעולם להקים תעשיית סיגריות על יד מקור החמר הגלמי. אנו מעבדים טבק ממבאיים סיוון, תורכיה ואמריקה. אבל אם באמת יימצא מישהו שיהיה מעוניין להקים ביח"ר לסיגריות בצפת, אפשר יהיה להתקטר עם האוצר, כי תעשייה זו קטורה במשרד האוצר, ואנו מצדנו נהיה מוכנים לתת עדיפות לרכישת ציוד מהסלומים.

אשר לביח"ר לסימורי ירקות, אם החקלאות בסביבת צפת תפתח ותוכל להקים ביח"ר לסימורי ירקות מהעודפים - למה לא?

היו"ר ע. פרלסטין:

בתעוררה טאלה נוספת - מתן עידוד לפיתוח הקייט בצפת.

מר וירגיון:

לדאבוני אייבני יכול לענות על כך, אני טוכן לבקש יופיעו האדם הטוטסך לענות על כך ביטיבה

הבאה.

היו"ר ע. פרלסטין:

ועתה, נעבור למסרד החנוך. וכאן נציגי צפת הציטו כמה הביעות: א. הפיכת הגימנסיה הקיימת לבי"ס מטוכלל וראוי לשמו, ולמסרה זו לקבל את הבנין הגדול בהר כנען. ב. הקמת בית עם בטביל הנער; ג. מעורי התלמות; ד. הקמת מגרסי ספורט ובריכת שחיה.

י. ניב:

אני חושב שצריך לדחות את עיבני הטיכוון לאחר שתסכמו את עיבני הכלכלה מטעם פטוט, כי אני חושב שחנוך זו פונקציה, החנוך אינו בא לפני הכלכלה, כי אם בתוכה ואחריה. במידה שהחנוך יכול לתרום למצב הכללי בצפת, נדסה לי שהוא תורם את המכסימום האפשרי.

כיום מסרד החנוך מקיים בצפת 5 בני ילדים, 3 בי"ס יסודיים ומקיף את כל הילדים, ויותר מאטר לפי הצורך. בצפת ישנם כיום בגיל הגן כ-270 ילד, ובגיל בי"ס היסודי 947 ילדים, ובגיל החנוך התיכוני 61 ילדים. לבי"ס היסודי אנו מספקים הכל. אני יכול רק לומר, שצפת לא מספקת מה צריך. אנו מסלמים את מלוא המסכורת למורים ולגבנות. בקטר לחנוך התיכוני, אין מסרד החנוך מקיים זאת כחוק חנוך חובה, ואז נשאלת השאלה - 61 ילדים ב-4 כיתות, זה דבר שאינו יכול לעמוד בפני הבקורת של המציאות הכלכלית, כי אם מקיימים כימה של בי"ס תיכוני שיש בה 9 ילדים, אין זה יכול לעמוד בפני הבקורת. איבני בטוח, אם בטנים הקרובות לא תבוא התעוררות כללית בצפת, אם אנו נוכל לקיים בי"ס תיכוני בצפת, כי בגיל 9-14, 5 שנות לימוד, עד גמר חוק חנוך חנם, ישנם 300 ילדים, ואם תחלקו זאת ל-5 גילים בממוצע זה 60 ילדים, ומהם דתיים ולא דתיים, ואם מבינים שאנו מוכרחים לתת חנוך לחוד דתיים וללא דתיים.

כמו כן ישנה בעיה של בנים ובנות. מספר הילדים הממוצע של 60 כולל רוב בנות ומיעוט בנים, ועל כן אין החנוך התיכוני יכול לספק את כל הצרכים. איבני בטוח שהחנוך התיכוני במקום שטאיר את הנער במקום. אילו הייתי בטוח שילדים אלה שאנו מחנכים בכל"ס תיכוני ומקציבים להם הון כסף, נטארים בצפת, היה כדאי לעשות זאת. אבל הוברר לנו שהנער אינו בטאר במקום. על כן אין מסרד החנוך יכול לקבל את הטעסה הזאת של החנוך התיכוני על אחריותו.

בית עם לנער, זו לא שאלה של בית. אילו ענין החנוך היה מסרד בצורה קבועה, היה נמצא בית. לפני 4 שנים היה לי נסיון אישי עם עיירית צפת. אז באופן אישי, מבלי שעיריית צפת ביקשה, הכנסתי בתקציב הפיתוח של מסרד החנוך 20 מלף לירות הליוואה לצפת. אנטי המסרד הופתעו ואסרו שזה נעשה על דעתי, כי צפת לא ביקשה זאת.

לעומת זאת אני רוצה להציע סעיף אחר, מסרד גם לפיתוח כלכלי, ומתוך בקורת מוצא שהחנוך התיכוני צריך להיות טכוון להשאר הנער בצפת, ומסרד החנוך היה טוכן לעשות נסיון כזה בצפת: להפוך את כתות ז"ח של בי"ס היסודי פלוס שתי כתות של החנוך התכנוני לבי"ס מקצועי, כדי להכין את הילדים האלה הכנה טרום-מקצועית שתהיה קטורה לפיתוח הכלכלי של צפת. מסרד החנוך טוכן לשאת בתקציב הדרוש לכן, אם עייריית צפת תהיה זכונה לכן. לעומת זאת אין מסרד החנוך טוכן במצבו של החנוך התיכוני כיום, להמטיך לספא את בי"ס התיכוני כמו שהוא. ילדים מוכשרים אפשר יהיה לתת להם אפשרות לסיים עוד שנתיים בי"ס תיכוני בטבריה.

יתר הדברים, וביניהם מגרסי ספורט ובריכת
סחיה, אינם מענינו של משרד החנוך.

היו"ר ש. פרלסטין:
ועתה נשמע את נציג משרד הסעד. אחת הדרישות
של נציגי צפת בשטח זה היתה - הקמת מוסד
של מפעלי תעסוקה לנער בצפת.

מר סרדי:
בקשר למפת"ן, משרד הסעד מוכן להקים
שני בתי מלאכה למודיים לנער, בגריה
ומסגריה, ואנו נתחיל בזה בזמן הקרוב ביותר. על ידי כך תנתן תשובה
חיובית למטאלת צפת.

אולם יש לנו תכניות מרחיקות לכת יותר
בצפת, אם יוקם הגוף מדברו עליו עכשו, שאפשר יהיה לנהל אתו מוסד.
יש לנו תכנית להקמת 6-8 מפעלי תעסוקה מוגנים למוגבלים בכוסר עבודה
שיוכלו לפרנס כ-180 משפחות. משרד הסעד יהיה מוכן לשווק גם את התוצרת
של אותם מפעלים. ובכיוונתו להקים מתפרה, מפעל ריקמה, קרטונג' וכו'.
הקמת מפעלים אלה צריכה לעלות 170 אלף לירות למכונות, מדריכים
וכן תשלום שכר למתלמדים. אם נמצא שותפים, משרד העבודה, רשות הפיתוח
והאוצר, גם משרד הסעד יהיה מוכן לתרום מתקציבו.

היו"ר ש. פרלסטין:
על מה אתה ממליץ, על הקמת גוף בינסטרדי
או החיאת החברה לפיתוח צפת?

מר סרדי:
לפי דעתי הדבר הטוב ביותר הוא סיווג
בין שני אלה - הקמת חברה כלכלית שבה
ישתתפו באי-כוח משרדים ממסלתיים.

גב' שכטר:
השירות הסוציאלי קיים בצפת 17-18 שנה,
ואפשר לומר שלא התקדמו בו שטח זה של
התעוררות האחריות הצבורית. מבחינה אדמינסטרטיבית הכל בסדר. העיריה
קיימת, העברנו את השירות למסגרת העיריה; הקמנו בכוח ועדה סוציאלית
לפי החוק, אבל המקום בעצמו אינו רואה את עצמו אחראי וכאן השאלה
העקרונית. זה בולט בהרבה מקומות אבל במיוחד בצפת.

בדרך כלל השירות הסוציאלי אינו עורך
תכניות. משרד הסעד הקים בשנה שעברה ועדה לארגון קהילתי וכך רצינו
לחנך את הצבור לעזרה עצמית. עד היום קיימים בוועדה הסוציאלית בצפת
אותו סגפר אנשים ואותם האנשים שבמקרה הצלחתי לפני כמה שנים לעניין
אותם בעבודה הסוציאלית. עד היום לא צירפו לוועדה זו אף אחד מהאוכלוסיה
החדשה שהגיעה למקום.

אני חושבת שיש צורך בהקמת בי"ס מקצועי
מלא בצפת, כי הסכנה הגדולה ביותר היא, שדוקא ילדי העולים יעזבו את
המקום.

אני חושבת שגם שאלת מגרסי הספורט צריכה
לבוא על פתרונה.

וכאן אני צריכה לציין גם כן, שאחד המכשילים
את הפעולה, היא העיריה בעצמה. היתה הצעה להקים מפעל ל-30 גנים בצפת.
הכסף היה מוכן, הסוכנות כתבה 3 מכתבים, נציגי מלב"ן והסוכנות ביקרו

בצפת, ולא קיבלו כל תשובה. ובינתים הכסף הועבר למקום אחר.

בעיה נוספת בצפת היא בעיית הקסיטים
מעל לגיל 55 שאינם יכולים להרשם בלשכת העבודה, מספרם מגיע ל-60,
ואם תוקם איזו מעשיה בצפת, צריך להבטיח שמספר מסויים של אנשים אלה
יקלט בה.

אנשי חייבת לציין שעד היום לא הצלחנו
להסיב השתתפות העיריה בתקציב עבודת הסעד, נו בזמן פעיריות חדשות
כמו לוד ורמלה ששתתפות ב-30 אחוז.

מספרים על המצב הסוציאלי בצפת, אנשים

לכם בכתב.

היורט ט. פרלסטין:
אנו עוברים למסרד התחבורה, וכאן הבעיה
העיקרית היא מחירי ההובלה והאפשרות
להטוות אותם למחירים הקיימים בשפלה, אם על ידי סובסידיה ואם על ידי
קרן הטוואה.

מר בולדין:
אין כל אפשרות מצד מסרד התחבורה לטפל
בבעיית צפת כבעיית ירוסלים, כיוון שבירוסלים
יש למסרד התחבורה או למדינה מסק מסלכתי, שהמסרד חולט עליו וזוהי
הרכבת. ועל כן יכולנו לתת מחירים טוזלים של הובלת מצרפת מזון
מחיפה לירוסלים ברכבת שהם מחצית המחיר במכוניות מסא. לעומת זאת
אין לנו כל אפשרות לעשות זאת לגבי צפת, כי איננו מפעילים מסק של
מכוניות מסא. אין גם כל פיקוח על מחירי ההובלה. המחירים נקבעים לפי
היצע וביקוש. ולכן מסרד התחבורה אינו יכול לתרום ככיוון זה שום דבר.
פשוט, אין לנו אפשרות פיזית לבצע את הדבר.

מה שאני כן יכול להוסיף, בטקרה שאמפעלים
שיוקמו בצפת, בין אם מפעלים חקלאיים ובין אם תעשייתיים, יהיו זקוקים
לרכיטת כלי רכב. אנו נעדיף אותם בחלוקה על פני כולם. אני מוכן
להביא זאת בפני מר התחבורה, ואני בטוח שהוא יקבל זאת.

אנו יודעים שמחירי ההובלה לצפת הם יקרים
מאד, מכיוון שאין שם כל ארגון הובלה. הארגון הקרוב ביותר זה ארגון
מסקי הגליל העליון שבסיסו בראש פינה או ארגון מסקי הגליל המערבי,
שכאשר צריכים להוביל משהו מצפת, צריכים להעלות ריק לצפת ולקחת את
הסחורה. לכן, היה רצוי שאותם מפעלים הקיימים בצפת או אלה שיוקמו
ירכשו מכוניות מסא, ואם יפנו אלינו נטמע לעזור להם, כי זה עלול להוזיל
את התוצרת שלהם.

ביחס לתחבורת הנוסעים אני רוצה להגיד,
שאנו עומדים בקשר מתמיד עם עיריית צפת, ויש לנו קסיים לא פחות מאשר
למסרדים אחרים. אני מוכרח לציין שיש אינטרסנטיות איפה להעביר כביט
ואיפה לא. אבל התגברנו על כמה מקרים. ועכשו יש תחבורה מסודרת להר כנען,
יש תחבורה מסודרת בתוך העיר, אם כי הפסקנו את התחבורה במקום מסויים
כי יש צורך בתיקון כביט סצריך לעלות כמה מאות לירות, ולא יכולנו לקבל
מעיריית צפת שום דבר.

הוספנו אוטובוס יסיר מל אנכי לצפת
וישנם שני אוטובוסים הנוסעים יום יום מחיפה לצפת. יש תחבורה מסודרת
מצפת לטבריה, ויש תחבורה מסודרת לגליל העליון.

אשר לתחנת אוטובוסים מרכזית, המקום שבו נמצאת כיום תחנת אגד אינו מתאים, ובזמנו הוסכם עם האפוטרופוס שיוקצה שטח מתאים לבניית תחנה מרכזית, אך הדבר לא נעשה. קראתי בפרוטוקול שאנשי צפת מתאוננים על חוסר סכנות. אני רוצה לומר, כי בקשר עם הסניפים בכבישים לא יכולנו להקים סכנות, אבל לקראת החורף, אנו עומדים להקים 2-3 סכנות מתוך קרן הבנין של הקואופרטיבים. בינתיים אין בעיה שהנוסעים עומדים בגסס או בשמס, כי במסדר הקיים של אגד יש די מקום שבו יכולים לחכות הנוסעים.

מר קורנפלד: ביחס לתחנה המרכזית בצפת, אגף התכנון הכין תכנית ולדעתי היא מתאימה מאוד.

אני יכול לומר לכם, כי למסדר התחבורה ואגף התכנון יש תכנית להקים מסילת ברזל בגליל העליון שתגיע גם לצפת.

מר גולדין: אני רוצה להוסיף, שמסדר התחבורה דאג לכך, שתושבי צפת יהנה סמוך הנחות במחירי נסיעה שנהנים מהם פועלים במקומות אחרים.

היו"ר ש. פרלסטין: אני מודה לנציגי המסדרים. ברור שמסדר הדיון היום לא היה מוצלח ביותר, ואנו נצטרך לקבוע סדר אחר לישיבה הבאה.

י. אורי: אני חושב שהדברים משלים לסיכום ואני מציע שנשב עוד ישיבה ונסכם את הדברים.

מ. חזני: לדעתי העניין כל כך בשל להכרעה, שאפשר כבר לנסח טיוטא של המלצות.

מ. וילנר: אני מסכים לכך אבל אני חושב שעלינו לשמוע לפני כן עוד מסדר אחד - מסדר הפנים ואגף התכנון.

היו"ר ש. פרלסטין: לפי דעתי אנו צריכים להזמין לישיבה הבאה את סר הפנים.

מ. וילנר: אני מציע שמזכיר הועדה את כל ההצעות וימציא אותן לחברי הועדה.

היו"ר ש. פרלסטין: אני מציע שנשמוע הבא נקיים סתי ישיבות.

י. אורי: אני מציע שאחת התקיים ביום שני בטעה 19.30.

הוחלט לקיים בשבוע הבא סתי ישיבות: אחת ביום שני בערב והשניה ביום שלישי.

הישיבה בנעלה בטעה 13.30